

Концимал Надія Миколаївна
*студентка 2 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
*д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ «МИСТЕЦТВА» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Провідне значення в Новій українській школі набуває проєктне навчання. Це навчання – є процесом і результатом об'єднання окремих елементів навчання та виховання в єдину, цілісну систему з метою отримання якісно нового результату у навчанні. У Концепції Нової української школи наголошено на важливості використання в освітньому процесі методів і технологій, які «вчать учнів робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, ураховують індивідуальність учня» [2, с.12]. З огляду на це в сучасних умовах необхідним є впровадження в закладах загальної середньої освіти різноманітних інноваційних технологій навчання.

У центрі реформи Концепції Нової української школи – тематично-проєктне навчання та діяльнісний підхід [2]. Міжпредметна інтеграція в початковій школі вирішує ряд проблем. Наприклад, дублювання навчального матеріалу на різних предметах, те, що «монологічні» предмети втрачають практичну ефективність. Інтеграція дає змогу дитині сприймати предмети і явища цілісно, різнобічно, системно та емоційно, адже вивчають їх з точки зору різних наук та вчаться вирішувати реальні проблеми за допомогою знань з різних дисциплін.

Основна навчальна одиниця в Новій українській школі – тематичний тиждень, протягом якого діти разом з вчителем працюють над певною темою – усе досліджують, спостерігають, вивчають. І врешті створюють спільний продукт. Це може бути макет, побудований з LEGO, власна книжечка, фотоколлаж, лепбук або інсценізація чи лялькова вистава. Все це створюється дітьми не тільки вдома з татом та мамою, а самостійно і разом з однокласниками, під керівництвом вчителя. Основне джерело інформації для учнів – це спілкування з усіма суб'єктами освітнього процесу. Вони багато спілкуються між собою, з вчителем та іншими працівниками школи.

Проєкти, дослідження школярі роблять разом – тож ми часто застосовуємо групову роботу. Діти опановували її поступово – багато працювали в парах, малих групах, вчилися толерантності та дружелюбності. Ми часто використовуємо різні способи поділу на групи (малюнки для

бейджиків, лічилки, картки), щоб максимально залучити учнів до роботи та використати потенціал кожної дитини. Інтеграція вимагає від вчителя більш глибинної підготовки. Приміщення для таких уроків мобільно та технічно обладнано. Постійно зосереджую свою увагу на досягненні очікуваного результату, щоб не втратити основної ідеї – «здобути нові знання» [4].

Проектне навчання сприяє:

- формуванню загальнонавчальних та предметних навичок і вмінь;
- виробленню життєвих цінностей;
- максимальному використанню своїх здібностей;
- створенню атмосфери співробітництва, взаємодії;
- розвитку комунікативних якостей;
- формуванню доброзичливого ставлення до інших;
- можливості висловлювати, відстоювати та пропонувати свою думку;
- формуванню навичок толерантного спілкування;
- опановуванню нового матеріалу за короткий час;
- вмінню аргументувати свою точку зору, знаходити альтернативне рішення проблеми;
- можливості проявити ініціативу, самостійність; винахідливості та творчому підходу до розв'язання проблеми.

Основними формами проектної роботи є навчальна взаємодія у парах і мікрогрупах. Діти демонструють вміння мислити, спілкуватися; в них формується самостійне критичне мислення; розвивається вміння аналізувати, порівнювати, оцінювати. Учні не тільки помічають недоліки у чужій роботі, а й відшукують позитивні моменти, аналізують їх. Також вчать критично оцінювати та аналізувати результати своєї роботи. Для цього застосовую такі методи навчання: метод прогнозування; постановка та рішення проблемного запитання; метод образного бачення; встановлення причинно-наслідкових зв'язків; метод порівняння; метод «уживання»; метод запитань; метод рецензій; метод аналізу; об'єднання розрізнених фактів у цілісний образ; метод оцінювання дій інших; метод дослідження проблеми; метод інформації, творчі завдання.

Під час Проектного навчання учні вчать бути демократичними, спілкуватися з товаришами, критично мислити, поважати думку одне одного, приймати продумані рішення. Проектна технологія, створює відповідні умови для творчого розвитку і самореалізації учнів, дає можливість сформувати в них основні компетентності, визначені Державним стандартом початкової освіти [2, с.2].

Основоположником методу проектів вважають Джона Дьюї. Сутність проектної технології детально розкрита в наукових працях М. Декарчук, О. Коберника, М. Мартинюка, О. Онопрієнко, О. Кондратюк, О. Пехоти, С. Сисоєвої. В «Українському педагогічному енциклопедичному словнику» С. Гончаренка метод проектів розглядають як «організацію навчання, за якої учні набувають знань у процесі планування й виконання практичних завдань – проектів» [6, с. 278].

Слово «проект» запозичене з латинської мови (projectus) і трактується як

«кинутий уперед» [5, с. 498]. Проєктом називають якийсь план, задум, намір, ідею. Проєкт – це процес, який досягає певної мети, здійснює зміни, має свій характер роботи, передбачає використання різних ресурсів, має чіткі межі використання в часі (початок і кінець) і пов'язаний із створенням проєктної групи. Проєкт реалізується у ході індивідуальної, групової або колективної діяльності учнів і спрямований на кінцевий результат (продукт). В основу методу проєктів покладено ідею розв'язання тієї чи іншої теоретично або практично значущої проблеми.

Як стверджує С. Купчак, Важливе значення методу проєктів надають у таких країнах, як Польща, Словаччина, Великобританія, Німеччина, а також Сполучені Штати Америки, де вперше з'явився цей метод. Оскільки метод проєктів охоплює різні методи (дослідницькі, пошукові, проблемні), то його справді правильніше називати проєктною технологією. Крім того, ознаками технології є цілісність, структурованість, чіткий алгоритм дій, гарантованість результату, прогнозованість та відтворюваність. Ці всі ознаки характерні для проєктної технології. Проєктна технологія, яку вважають провідною технологією XXI століття, є особистісно-орієнтованою технологією навчання, в основі якої – усвідомлення унікальної сутності кожного учня, його індивідуальності [6, с.36].

Особливістю проєктної технології та її широке поширення в різних країнах світу зумовлене тим, що вона забезпечує розвиток умінь школярів працювати в колективі, планувати діяльність, приймати рішення під час виникнення проблем, долати труднощі в різних ситуаціях, нести відповідальність за виконану справу. Важливою особливістю проєктної технології в початковій школі є врахування вікових та психологічних особливостей учнів.

Американський педагог Е. Коллінгс виокремив чотири групи проєктів: - «проєкти ігор» (дитячі заняття, мета яких – участь дітей у груповій діяльності: різноманітні ігри, драматичні постановки та ін.); - «екскурсійні проєкти» (вивчають проблеми довкілля та суспільного життя); - «проєкти-розповіді» (діти самостійно готують розповідь у різних формах – письмовій або усній, художній, музичній); - «конструктивні проєкти» (їх завдання створити щось корисне) [5, с.28].

Теоретичний аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових джерел дав підстави стверджувати, що найпоширенішими є такі типи проєктів: монопроєкти і міжпредметні проєкти, практико-орієнтовані, інформаційні, пошукові, дослідницькі, ознайомлювально-ілюстративні, творчі, рольові.

Завдання, яке ставить перед собою Проєктна діяльність, – це отримання учнями знань, які в подальшому стають інструментом для розв'язання проблем, що трапляються у різних життєвих ситуаціях. Будь-який проєкт завжди має чітко виражені етапи і результати, які відповідно оформлюють та презентують.

Основним завданням методу проєктів є перехід від теорії до практики, дотримання необхідних вимог на кожному етапі навчання та правильне поєднання знань. Значення проєктної технології полягає в стимулюванні інтересів учня до проблем, які збагачують школярів певною сумою знань і

можливістю застосування їх на практиці.

До основних етапів проєкту належать: планування, виконання та презентування. Сутність проєктування полягає в реалізації навчальної мети через розроблення навчальної проблеми, яка закінчується проєктом. Л. Масол визначила такі особливості проєктної технології діяльності:

- планування вчителем діяльності учнів протягом певного проміжку часу (тиждень, місяць, семестр);
- зіставлення індивідуальної і колективної діяльності учнів під час виконання пошукової роботи;
- організація міжособистісного та колективного спілкування, взаємодопомоги;
- продумування доручень, які б відповідали уподобанням, здібностям, інтересам та запитам учнів;
- спрямування діяльності учнів на виготовлення певного продукту;
- створення ситуації, яка сприяє успіху [6, с.67].

Під час організації проєкту є кілька важливих етапів:

- підготовчий (вид, мета, тривалість проєкту);
- планування (як досягти поставленої мети, знань, форм і засобів інформації);
- виконання (виконання поставленої мети, зібрання і аналіз інформації, подання результатів);
- презентація проєкту;
- підбиття підсумків виконаного проєкту [6, 72].

Проектна діяльність учнів передбачає виконання школярами проєктів відповідно до кожного з визначених етапів проєктної технології. Алгоритм проєктної діяльності подібний до алгоритму проведення наукового дослідження, реалізації творчої діяльності [7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атанов Г. Обґрунтування та сутність діяльнісного підходу до навчання. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2002. № 3. С. 85-94.
2. Державний стандарт початкової освіти: затв. постановою КМУ від 21.02.2018 р. № 87 Урядовий кур'єр. 2018. № 38. 43 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав. 2004. 218 с.
4. Зайчук В. О., Нісімчук А. С., Білан А. Д. Сучасні педагогічні технології : дидактично-інноваційний аспект. Т. 2. Луцьк, 2009. 312 с.
5. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків, 2009. 176 с.
6. Купчак С. Б. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології у професійній діяльності. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Рівне : РДГУ. 2023. 247 с.
7. Лук'янова, Л. Б., 2009. Технологія організації проєктної діяльності. *Імідж сучасного педагога*. № 10. 2009. с. 16–21.